

KIST DÖNEM KREDİ VE MEVDUAT FAİZLERİNİN DEĞERLEMESİ NETLİĞE KAVUŞTURULDU

GİRİŞ :

Ülkemizde son yıllarda sıklıkla yaşanan ekonomik krizler özellikle finansal yapısı güçlü olmayan işletmeleri öz kaynakları dışında yeni kaynak arayışlarına sevk etmektedir. Bu nedenle işletmeler gerek yurt içinden gerekse yurt dışından çeşitli krediler almakta ve ticari faaliyetlerini bu şekilde sürdürebilme yoluna gitmektedirler. Uygulamada alınan bu kredilere ödenen ya da ödenecek faizlerin çeşitli şekillerde gider konusu yapıldığına rastlanmaktadır. Özellikle vadesi gelecek yıllara sarkan kredilerin tahakkuk etmemiş faizlerinin cari dönem mali karının tespitinde gider konusu yapıp yapılamayacağı bu güne kadar oldukça fazla tartışılmış ve bu konuda kanuni düzenleme yapılması gerekliliği pek çok ortamda dile getirilmiştir.

Diğer taraftan, 67 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde¹ yer alan, vadesi gelecek yıla sarkan mevduat faizlerinin içinde bulunulan hesap dönemine isabet eden kısmının gelir yazılacağı, yönündeki açıklamanın Danıştay 4. Dairesi² tarafından iptal edilmesi bu konuda çeşitli tereddütlerin doğmasına sebep olmuştur.

31.07.2004 tarih ve 25539 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5228 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinin, 1-b bendi ile Vergi Usul Kanunu'nun 281'inci maddesinin birinci fıkrasında ve 1-c bendi ile de Vergi Usul Kanunu'nun 285'inci maddesinin birinci fıkrasında ibare değişikliği yapılmıştır. Yapılan bu ibare değişikliği kıst dönem kredi ve mevduat faizlerinin ne şekilde değerlendirileceğine ilişkin hasıl olan tereddütleri ortadan kaldırmaktadır.

Biz bu yazımızda, 5228 sayılı Kanun'la Vergi Usul Kanunu'nun 281 ve 285'inci maddelerinde yapılan ibare değişiklikleri sonrasında kıst dönem kredi ve mevduat faizlerinin değerlendirilmesinin nasıl yapılacağını açıklayacağız.

I. 5228 SAYILI KANUNLA YAPILAN DÜZELEME

5228 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinin 1-b bendi ile Vergi Usul Kanunu'nun 281'inci maddesinin birinci fıkrası, 01.01.2004 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Alacaklar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.”

¹ 67 seri numaralı Kurumlar Vergisi Kanunu Genel Tebliği, 06.02.2000 tarih ve 23956 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

² Tebliğin ilgili bölümü, Danıştay 4. Dairesi'nin 06.12.2000 tarih ve E.2000/2098, K.2000/5056 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Bu karar Maliye Bakanlığı temyize götürmüştü, temyiz talebi Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 12.10.2001 tarih ve E.2001/172, K.2001/311 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

5228 sayılı Kanun'un 59'uncu maddesinin 1-c bendi ile Vergi Usul Kanunu'nun 285'inci maddesinin birinci fıkrası 31.07.2004 tarihinde yürürlüğe girmek üzere aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Borçlar mukayyet değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine müstenit borçlar değerlendirilme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.”

1. Yapılan Düzenleme Sonrasında Kıst Dönem Faiz Giderlerinin Değerlemesi:

5228 sayılı Kanunla yukarıda belirtilen düzenleme yapıncaya kadar pek çok kişi tarafından vadesi gelecek yıla sarkan kredi faizlerinin cari hesap dönemine isabet eden kısmının gider yazılamayacağı savunulmaktaydı. Ayrıca bu konu ile ilgili yargı çevrelerinde bir görüş birliği sağlanamamıştı.³

Vadesi gelecek yıla sarkan kredi faizlerinin cari hesap dönemine isabet eden kısmının gider yazılamayacağını savunanlar; dönemsel ve tahakkuk ilkelerini, konuya ilişkin yargı kararlarını, Danıştay'ın 67 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'ni iptal gerekçelerini ve hepsinden önemlisi Vergi Usul Kanunu'nun alacak ve borçların değerlendirilmesi ile ilgili hükümlerini, fikirlerine dayanak olarak göstermekteydiler. Bu görüşü savunanlar ayrıca her fırsatta konuyu netliğe kavuşturacak kanuni düzenlemelerin bir an önce yapılması gerektiğini vurguladılar.

5228 sayılı Kanunla, Vergi Usul Kanunu'nun 285'inci maddesinde yapılan düzenleme ile kredi sözleşmelerine dayanan borçların değerlendirilme gününe kadar hesaplanacak faizleri ile birlikte değerlemeye tabi tutulacağı belirtilmiştir. Buna göre; bir bankadan veya diğer kredi kuruluşlarından, kredi alan bir mükellef, kredinin vadesi gelecek hesap döneminde dolacak olsa bile bu kredi faizinin içinde bulunulan hesap dönemine isabet eden kısmını hesaplaması ve gider hesaplarına intikal ettirmesi gerekecektir.

Aynı kredi sözleşmesi gereği, bankanın da eski uygulamada olduğu gibi elde edeceği faizin içinde bulunulan hesap dönemine isabet eden kısmını, Vergi Usul Kanunu'nun 281inci maddesi hükmü gereğince, gelir hesaplarına intikal ettirmesi gerekecektir.

Aynı uygulama geçici vergi dönemleri için de geçerlidir.

2. Yapılan Düzenleme Sonrasında Kıst Dönem Mevduat Faiz Gelirlerinin Değerlemesi:

67 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin “Repo, Ters Repo İşlemlerinde ve Vadeli Mevduat Hesaplarında Değerleme” başlıklı 7'nci bölümünde, vadesi gelecek yıllarda dolan vadeli mevduat hesaplarının değerlendirilmesi ile ilgili olarak aşağıdaki açıklama yapılmıştı.

“...vadeli mevduat hesapları ile ilgili olarak değerlendirilme gününe kadar tahakkuk eden faiz tutarları da repo ve ters repo işlemlerinde olduğu gibi ticari kazancın elde edilmesi ile ilgili yukarıda belirtilen kanun hükümleri çerçevesinde elde edenler tarafından gelir olarak dikkate alınacaktır.”

³ 5228 sayılı Kanunla yapılan düzenlemeler öncesinde vadesi gelecek yıla sarkan kredi faizlerinin cari döneme isabet eden kısmının gider yazılıp yazılamayacağı konusunda bkz.

PEHLİVAN, Yafes; KARTALOĞLU Emre; **Vadesi Gelecek Yıllara Sarkan Kredilerin Faizlerinin Kıst Döneme İsbet Eden Kısımlarının Gider Yazılıp Yazılamayacağı**, Mükellefin Dergisi, Haziran 2003.

67 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin yukarıda verilen düzenlemesi, Danıştay 4. Dairesi tarafından iptal edilmiştir. Söz konusu kararın özeti aşağıda verilmiştir.

Danıştay 4. Dairesi 06.12.2000 tarih ve E.2000/2098, K.2000/5056 sayılı kararında; ticari kazancın elde edilmesinde tahakkuk esası benimsenerek gelirin mahiyet ve tutar itibariyle kesinlik kazanmasının arandığını, ticari kazancın tespitinde önemli bir başka hususun ise dönemsellik ilkesi olduğunu, Gelir Vergisi Kanunu'nun 38'inci ve 39'uncu maddeleri ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 13'üncü maddesinde kazancın hesap dönemleri itibariyle tespit edileceğinin belirtildiği, hesap döneminin takvim yılı olduğu, vadeli mevduat hesaplarından elde edilen faiz gelirlerine bu iki ilke açısından bakıldığında dönem sonunda vadesi dolmamış mevduat hesaplarında bu şartların yerine geldiğini ve yıl sonuna kadar işlemiş faizin gelir yazılması gerektiğini söylemenin mümkün olmadığını, faiz gelirini oluşturacak vadeli mevduat işleminin henüz tamamlanmadığını, faiz gelirin mahiyet ve tutar itibariyle kesinleşmesinin, yani tahakkukunun yıl sonunda gerçekleşmediğini, ancak vadenin dolmasıyla söz konusu olabildiğini belirterek 67 seri numaralı Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin vadesi bir sonraki yıla isabet eden vadeli mevduat hesaplarında dönem sonuna kadar işlemiş faizin hesaplanarak dönem sonuç hesaplarına aktarılması yönündeki düzenlemesinin iptaline karar vermiştir. Bu karar Maliye Bakanlığı temyize götürmüştü, temyiz talebi Danıştay Vergi Dava Daireleri Genel Kurulu 12.10.2001 tarih ve E.2001/172, K.2001/311 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

5228 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile vadeli mevduat hesaplarında kıst döneme isabet eden faizlerin, dönem sonuç hesaplarına gelir olarak intikal ettirilmesi gerektiği kanuni bir hüküm olarak ihdas edilmiştir.

Söz konusu Kanunla, Vergi Usul Kanunu'nun 281'inci maddesinde yapılan, mevduat sözleşmelerine dayanan alacakların, dönem sonuna kadar hesaplanacak faiz gelirleriyle birlikte değerlendirilmesi gerekeceği yönündeki düzenlemenin bir sonucu olarak, vadesi gelecek hesap döneminde dolacak bir mevduat hesabı bulunan mükellefin, dönem sonuna kadar oluşan faiz gelirini hesaplayarak dönem sonuç hesaplarına intikal ettirmesi gerekecektir.

Aynı mevduat sözleşmesi gereği, bankanın da eski uygulamada da olduğu gibi ödeyeceği faizin içinde bulunulan hesap dönemine isabet eden kısmını, Vergi Usul Kanunu'nun 285'inci maddesi hükmü gereğince, gider hesaplarına intikal ettirmesi gerekecektir.

Aynı uygulama geçici vergi dönemleri için de geçerlidir.

SONUÇ

5228 sayılı Kanunla Vergi Usul Kanunu'nun 281 ve 285'inci maddelerinde yapılan düzenlemeler ile dontrinde ve uygulamada görüş birliği sağlanamayan kıst dönem kredi faizi giderleri ile mevduat faizi gelirlerinin ne şekilde değerlendirileceği açıklığa kavuşturulmuştur. Bundan böyle; vadesi gelecek yıla sarkan kredi sözleşmelerine dayanan borç ilişkisinde, mükellefler hesap dönemi sonuna kadar oluşan kredi faizini hesaplayarak gider yazabileceklerdir. Diğer taraftan, vadesi gelecek yıla sarkan mevduat sözleşmelerine dayanan alacak ilişkisinde, mükellefler hesap dönemi sonuna kadar oluşan mevduat faizini hesaplayarak gelir hesaplarına intikal ettireceklerdir.

Emre KARTALOĞLU
Gelirler Kontrolörü

Adres : ***Gelirler Kontrolörleri İstanbul Grup Başkanlığı***
Büyükdere Cad. No:189 Levent / İSTANBUL

Tel : ***0 212 270 20 59***

Hesap No : ***Akbank Levent Şubesi 83019***